

SOLAR-Park Evertkreekweg

Van Friso van der Zee (*team Biodiversiteit en Beleid van de Environmental Sciences Group Wageningen University & Research*) ontvangen we het verzoek om hem te adviseren over toekomstig beheer en inrichting van het zonnepark aan de Evertkreekweg ter vergroting van de entomofauna aldaar.

't Halsters Laag

Wekelijks controleren we de bodemvallen in het Halsters Laag. Aan de oevers van sloten, plasjes en putten ontdekken we steeds weer nieuwe soorten voor dit gebied, zoals dit keer de **moeras-oeverloopkever**

(*Elaphrus curpreus*) (afbeelding).

Een loopkever die we hier regelmatig tegenkomen is de **zwarte moerasloper** (*Oodes helopiodes*) (afbeelding). Het is een extreem hygrofiele (vochtminnende) soort. Deze kever ambieert rijk begroeide oevers en beweegt zich even gemakkelijk op het land als in het water. Hij loopt de in het water staande plantenstengels op en af en gaat op die manier bij dreigend gevaar zonder problemen kopje onder.

Het tellen van hommels is één van de redenen waarom we hier aan de slag zijn gegaan, maar waarschijnlijk als gevolg van de natte maand mei zijn er nu vrijwel geen hommels te zien. Slechts af en toe zien we er een hommels uit het aardhommelcomplex of een **stenhommel** (*Bombus lapidarius*) (afbeelding ♂). Ook uit de gegevens van het landelijke Meetnet Hommels blijkt, dat vooral het aantal **stenhommels** dit jaar veel lager dan voorgaande jaren.

Inmiddels is de route, waarlangs de tellingen in het Halsters Laag plaatsvinden, volledig gemaaid. De **koninginnenpages** die we hier in juni-juli zagen vliegen, hebben er geprobeerd zich voort te planten (afbeelding). De opvallend gekleurde rupsen (afbeelding) troffen we aan op gewone berenklauw. Maar met het maaiwerk is ook die plant, met daarop de rupsen, op de maaiselhoop terecht gekomen.

De Wildernissen

Op 3 en 18 augustus controleren we de bodemvallen in de Wildernissen. Op het gemonitorde stukje open zand treffen we twee exemplaren van de **tarwenysius** (*Nysius huttoni*) aan. Een soort wants die in 2002 voor het eerst rondom Antwerpen werd aangetroffen en die zich razendsnel in noordelijke richting uitbreidde. In zijn land van oorsprong, Australië, is het dier bijzonder schadelijk voor de teelt van granen. Uit in 2006 door EIS uitgevoerd onderzoek in Zeeland bleek, dat daar soms op elke 7 hectare niet minder dan 8 miljoen exemplaren van deze invasieve exoot konden voorkomen. Gelukkig bleek dat de wants daar niet geïnteresseerd was in tarwe, maar in topkapselmossen. Inmiddels lopen de aantallen drastisch terug en is de soort nagenoeg uit zuidwest Nederland verdwenen.

Berm autosnelweg A4/A58

Het is deze maand vier jaar geleden, dat we hier van start gingen met een vijftal bodemvallen, die het hele jaar door eens per week (in principe elke zondag) worden gecontroleerd.

Naast Visdonk en het Schor Alteklein, was dit de eerste plaats in Nederland waar deze eeuw de

kalkgroefkop (*Parophonus maculicornis*)

(afbeelding) buiten Zuid-Limburg werd aangetroffen. Dat was in 2019. De

kalkgroefkop is een zuidelijke, warmte minnende loopkever, die vanaf 2020 zijn leefgebied noordwaarts tot onder de lijn Voorschoten / Maasduinen heeft uitgebreid.

In de berm van de A4/A58 is het thans een van de meest voorkomende soorten. Over deze kever is nog weinig bekend, maar dankzij onze gestandaardiseerde onderzoeksmethode over een reeks van jaren hebben we de jaarcyclus van de soort (overwintering, voortplanting, zomerdiapauze, verschijnen nieuwe generatie en begin winterrust) keurig kaart kunnen brengen. Uiteraard zullen we de resultaten van ons onderzoek binnen afzienbare tijd publiceren.

Helaas wordt deze week 2/3 van dit bijzonder flora en entomo-rijke perceel deze maand omgezet, verhard en als parkeerterrein ingericht.

Grenspark Kalmthoutse Heide

In het kader van het monitoringsplan Kalmthoutse Heide wordt door tal van vrijwilligers speciaal gelet op aantallen en soorten dagvlinders, hommels en libellen. De resultaten daarvan over 2023 zijn in een intern rapport vastgelegd. Die resultaten worden afgezet tegen waarnemingen in voorgaande jaren. Bij veel soorten valt een sterk achteruitgang te bespeuren. Dat geldt vooral voor juffers en libellen, maar ook veel soorten vlinders hadden in 2023 een slechts jaar.

Op 28 augustus zijn juffers en libellen bij het Boerenven en in de Gemeentebossen gemonitord.

De Slikken van de Heen Oost revisited

Vele jaren hebben we vogels geteld in dit hele speciale gebied. Speciaal vanwege het droogleggen van het slik en het er op volgende leunstoelbeleid. Geweldig de natuur zijn eigen gang laten gaan, geen bemoeienis, geen tuinieren. Jammer natuurlijk dat we als vogeltellers er uit zijn gebonjourd, niet door de beheerders maar door de vegetatie zelf. Distels, brandnetels, wilgen, kleeftkruid, bramen, noem maar op, er was niet meer doorheen te komen. Vorige week kreeg Guus de kans toch weer wat van het gebied mee te krijgen. Samen met Jeff Samuels lampen

opgezet aan de rand van het gebied om nachtvlinders te lokken. Een mooie nacht en jawel hoor. Specialekes kwamen op het doek en in de kist. Nu eens niet aan eik en beuk gebonden soorten maar naast de generalisten ook soorten van wilg zoals pinguintje (foto), oranje o-vlinder en bruine marmerbladroller (nieuwe registratie voor West-Brabant), es met bruine essenmot en essengouduil (foto links), heelblaadjes met gegolfde lichtmot, en adelaarsvaren met vermoedelijk een recente nieuwkomer nog zonder Nederlandse naam *Musotima nitidalis*, een Australische

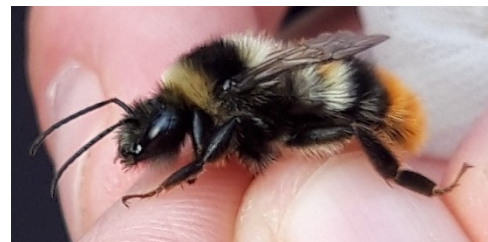
varenspecialist die vermoedelijk met de import van boomvarens in Engeland terecht is gekomen. Een prachtig beestje (foto rechtsonder) dat ons gezien zijn voorspoedige verspreiding in Europa nog veel plezier kan gaan bezorgen. Het blijkt trouwens toch een misverstand te zijn dat adelaarsvaren zo een arme en biodiversiteit tegenwerkende soort is. De website Plantparasieten van Europa meldt maar liefst 72 soorten op en in adelaarsvaren. Dat wil niet zeggen dat deze allemaal in Nederland voorkomen, maar enkele tientallen toch zeker. <https://bladmineerders.nl/host-plants/plantae/pteridophyta/polypodiales/dennstaedtiaceae/pteridium/pteridium-aquilinum/?lang=nl>

Studiedagen / symposia / excursies

Hommelexcursie EIS

Op 3 augustus nemen we deel aan een instructieve hommelexcursie naar de Yerseke Moer (Zuid-Beveland). De excursie is vooral bedoeld voor het herkennen van het onderscheid tussen mannelijke en vrouwelijke **grashommels** (*Bombus rederarius*) (afbeelding) en de daarbij te hanteren techniek. Aardig was er de aanwezigheid van een tweetal nesten van grashommels. Uiteraard komen we er ook andere hommelseorten tegen.

Biodiversiteit

Maandverslag insectenwerkgroep KNNV Roosendaal augustus 2024

In het Natuurpodium BOZlust (Bergen op Zoom) organiseert het IVN Groene Zoom samen met het Waterschap Brabantse Delta een dag over de mogelijkheden van herstel van de biodiversiteit op de Brabantse Wal.

De ochtend wordt ingeleid door een bioloog (IVN), vervolgens houdt een ecooloog (Waterschap Brabantse Delta) een lezing over het monitoren van kikkerpoelen. Daarna vraagt een ornitholoog (Vogelwerkgroep Bergen op Zoom) aandacht voor de achteruitgang van watervogels. Wij (KNNV) zorgen tenslotte aan het eind van de ochtend voor de ruim veertig aanwezigen voor een afsluitende presentatie over onze ondervindingen over de ontwikkelingen rondom de insecten op en langs de Brabantse Wal.

In de middag wordt het programma op de Bergse Heide (en langs de daar herstelde Kraggeloo) vervolgd met op de jeugd gerichte activiteiten en excursies door IVN-gidsende en medewerkers van het Waterschap.

Rubia tinctorum (Natuurvereniging Tholen)

Aan Rubia tinctorum is aangeboden om het inmiddels afgeronde onderzoek naar overwinteraars op platanen op de Brabantse Wal eenmalig ook op het eiland Tholen uit te voeren.

Publicaties

Entomologische Berichten 84 (4), augustus 2004

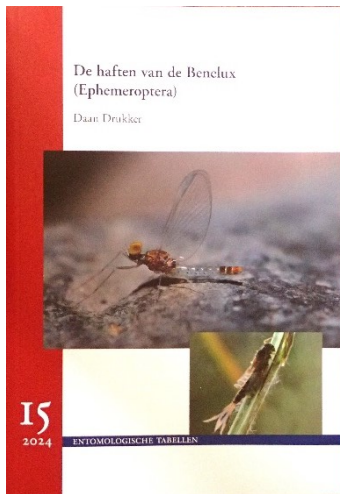
In dit nummer onder meer: een artikel over het determinerende levenscyclus van de gekraagde wespvlinder, het herkennen en voorkomen van zilversvisjes in Nederland, een nieuwe wants voor ons land (*Leptopus marmoratus*), en de vondst van een Australische huisspin.

Björn Hendrickx 2023. Monitoring Heivlinder (*Hipparchia semele*). Grenspark Kalmthoutse Heide 2023. Uitvoering en verslag.

In het kader van een stage heeft Björn Hendricks een onderzoek ingesteld naar de aanwezigheid van heivlinders in de Kriekelaere Duinen en op de Staartse Heide.

Daan Drukker 2024: De haften van de Benelux (Ephemeroptera), Entomologische tabellen 15

Met deze publicatie kunnen alle 82 soorten haften uit de Benelux op naam worden gebracht. Nederland kent 64 soorten. De tabel bevat sleutels voor zowel de in het waterlevende larven als voor de rondvliegende volwassen insecten. Veel aandacht wordt besteed aan de verspreiding en biologie van de soorten. Voor de insectenliefhebbers uit westelijk Noord-Brabant is dit een mooie uitdaging: van de 64 Nederlandse soorten zijn er slechts 7 uit deze regio bekend.